

NEVERM

foto: E. Krasucka

KONCEPCJA I CHOREOGRAFIA
CONCEPT AND CHOREOGRAPHY

ROBERT BONDARA

MUZYKA / MUSIC

STEVE REICH *CLAPPING MUSIC* (1972)

PRASQUAL *NEVERMORE...?* (2014, MUZYKA ELEKTRONICZNA I PERKUSJA / ELECTRONIC MUSIC & PERCUSSION)

PAWEŁ SZYMAŃSKI *LUX AETERNA* (1984, NAGRANIE / RECORDING)

SCENOGRAFIA

SET DESIGNER **BORIS KUDLIČKA**

KOSTIUMY

COSTUME DESIGNER **JULIA SKRZYNECKA**

ŚWIATŁA

LIGHTING DESIGNER **MACIEJ IGIELSKI**

BONDARA

MORE...?

TAŃCZA / DANCERS

WARLORD **CARLOS MARTÍN PÉREZ / SEBASTIAN SOLECKI**

DUET 1 **MARTA FIEDLER, ADAM MYŚLIŃSKI / ANNA LORENC,
CARLOS MARTÍN PÉREZ / YUKA EBIHARA,
BARTOSZ ZYŚK / EMILIA STACHURSKA, KRISTÓF SZABÓ**

DUET 2 **CARLOS MARTÍN PÉREZ, ADAM MYŚLIŃSKI / SEBASTIAN SOLECKI,
CARLOS MARTÍN PÉREZ / BARTOSZ ZYŚK / KRISTÓF SZABÓ**

SOLO **BARTOSZ ZYŚK / JACEK TYSKI / ADAM MYŚLIŃSKI / KURUSZ WOJEŃSKI**
KWARTET / **QUARTET YUKA EBIHARA, SEBASTIAN SOLECKI, KURUSZ WOJEŃSKI,
JACEK TYSKI / ALEKSANDRA LIASHENKO, CARLOS MARTÍN PÉREZ, ROBIN KENT,
VADZIM KEZIK / EMILIA STACHURSKA, ŁUKASZ TUŻNIK,
PIOTR BEDNARCZYK, REMIGIUSZ SMOLIŃSKI**

DUET 3 **JOANNA DRABIK / MARGARITA SIMONOVA,
PAWEŁ PŁOSKI (GOŚCINNIE / AS GUEST)**

DUET 4 **ALEKSANDRA LIASHENKO, VIKTOR BANKA / EMILIA STACHURSKA,
KURUSZ WOJEŃSKI / MARTA FIEDLER, ROBIN KENT**

TRIO **ALEKSANDRA LIASHENKO, ANNA LORENC, VIKTOR BANKA / YUKA EBIHARA,
EMILIA STACHURSKA, KURUSZ WOJEŃSKI / MARTA FIEDLER,
KAROLINA SAPUN, ROBIN KENT**

ORAZ / AND

**ANNA CZESZEJKO, JOANNA DRABIK, YUKA EBIHARA, MARTA FIEDLER,
ANNA HOP, PAULINA JURKOWSKA, MAI KAGEYAMA, YURIKA KITANO,
ROSEANNA LENEY, ALEKSANDRA LIASHENKO, ANNA LORENC,
DARIA MAJEWSKA, EWA NOWAK, PALINA RUSETSKAYA, KAROLINA SAPUN,
MARGARITA SIMONOVA, EMILIA STACHURSKA, LYNSEY SUTHERLAND,
ELIZA WALASZCZYK, ANETA WIRA, IZABELA ZABŁOCKA;**

**VIKTOR BANKA, PIOTR BEDNARCZYK, ROBIN KENT, VADZIM KEZIK,
CARLOS MARTÍN PÉREZ, ADAM MYŚLIŃSKI, REMIGIUSZ SMOLIŃSKI,
SEBASTIAN SOLECKI, KRISTÓF SZABÓ, ŁUKASZ TUŻNIK, JACEK TYSKI,
KURUSZ WOJEŃSKI, SIMON YOSHIDA, BARTOSZ ZYŚK**

SOLO PERKUSYJNE / PERCUSSION SOLO **KATARZYNA BOJARYN, JAN SMOCZYŃSKI**

NAGRANIA / RECORDINGS

Richard Wagner, *Lohengrin* (fragment). Wyk./Performed by: Orchester der Bayreuther Festspiele.
Dyr./Conductor: Woldemar Nelsson. Sony Music 2009.

Paweł Szymański, *Lux Aeterna*. Wyk./Performed by: E. Chojnacka (klawesyn/harpsichord), S. Esztényi,
J. Witkowski, R. Nicze (fortepiano/pianos), M. Grzybowski, S. Wróblewski (czelesty/celestas), A. Sikorzak-Olek,
G. Strzeszewska-Lis (harfy/harps), B. Skoczyńska, S. Skoczyński, R. Siwak (wibrafony/vibraphones), A. Orkisz,
A. Orkisz, E. Piwkowska, A. Wróbel (wolonczele/cellos); Zespół Śpiewaków Camerata Silesia;

Wokalny Zespół Muzyki Dawnej Bonus Consort; WOSPR w Katowicach. Dyr./Conductor: Antoni Wit. CD Accord 1997.

Cytaty z/Quotations from: Oriana Fallaci & Bertrand Russell wg/after: Oriana Fallaci *Wywiad z historią/Intervista con
la storia*. Sfery, Warszawa 2012, przekład/translated by: A. Czepnik, A. Osmólska-Mętrak, J. Ugniewska.

Interpretacja/Performed by: Danuta Stenka, Tomasz Piłuchowski.

Barbarzyńskie przejawy naszej cywilizacji były bezpośrednią inspiracją każdej sceny mojego baletu. To losy zwykłych ludzi, sprowadzane często do wymiaru danych statystycznych, skłoniły mnie do zadawania pytań, które kiedyś stawiała Oriana Fallaci: „Kim my jesteśmy? Bezradnym stadem w rękach pasterza, raz szlachetnego, raz nikczemnego? Tworzywem, liśćmi niesionymi przez wiatr?”.

ROBERT BONDARA

Barbarian symptoms of our civilization directly inspired each of the scenes unfolding in my ballet. It was the fate of ordinary people, often reduced to statistical data, that inclined me to ask questions that Oriana Fallaci used to ask: “What are we? Helpless herds being held once by a noble, once by an infamous shepherd? Stuff? Leaves blown by the wind?”.

FROM THE CHOREOGRAPHER

Following the course of World War I from today's perspective, it's not hard to see that the specificity of contemporary armed conflicts is completely different. Weighed down by the awareness that this cruel manifestation of human existence affects millions of human lives every day, I decided to stage a very personal production which – or so I hope – will once again awaken the audience's sensitivity to the problem of war. In a drive to keep the production genuine, a key stage of my work involved an in-depth analysis of today's armed conflicts, wading through lots of statistical data and detecting in them the lives of people who, often against their will, are caught in the maelstrom of war. Despite my earlier interest in these themes, I realized that this time it would be a tough and laborious process. I never thought, however, that working on this production would turn out to be such a harrowing experience.

Sweden's Uppsala Conflict Data Programme, a scientific project which has been meticulously recording violent conflicts since 1945, clearly indicates that the percentage of civilian casualties compared to military personnel is increasing dangerously. During World War I civilians accounted for 20% of all casualties, whereas in the 1970s and 1980s the figure was even 90%. War photographer James Nachtwey's observation that "the front lines of contemporary wars are not on isolated battlefields, but right where people live" accurately describes this tendency. Contemporary wars bypass absolutely no one, neither women nor children, the latter not only becoming victims but sometimes even soldiers; estimates say that right now some 250,000-300,000 children are fighting around the world.

The nature of contemporary conflicts shows how useless classical definitions related to war have become. International conflicts are giving way to internal ones, often involving violence and genocide. The sides in these conflicts are non-state armed forces such as paramilitary organizations, militant groups, terrorists, mercenaries, who often do not abide by any rules or norms.

The 20th and 21st centuries additionally have brought conflicts triggered by terrorist activity, which in turn is sometimes used by governments to defeat their opponents or even to violate human rights and restrict civil liberties. This is also a time of escalating ethnic conflicts that lead to tragic consequences. Suffice it to mention the war in the former Yugoslavia or the genocide in Rwanda, when the world watched passively as the outrageous helplessness of the United Nations failed to prevent a massacre. Many of these conflicts are a legacy left by colonialism which drew artificial borders, tearing ethnic groups apart and exacerbating historical divisions.

Separatist and religious wars, mass migrations and the humanitarian disasters they cause are a daily part of today's world. Via mass media they flood into our homes but soon become commonplace, causing no more than a sympathetic nod of the head.

It is these very barbarian symptoms of our civilization that directly inspired each of the scenes unfolding in my ballet. It was the fate of ordinary people, often reduced to statistical data, that inclined me to ask questions that Oriana Fallaci used to ask: "What are we? Helpless herds being held once by a noble, once by an infamous shepherd? Stuff? Leaves blown by the wind?".

Consecutive scenes in *Nevermore...?* form a series of loosely connected episodes in which each character tells their own story. The only character that I decided to give a specific role is the Warlord. One of the people I modelled him after was South Vietnamese General Nguyen Ngoc Loan, immortalized in the famous photo by Eddie Adams as he stands in broad daylight in the street, shooting a defenceless prisoner. General Loan loved roses, always had fresh flowers on his desk and tended to them carefully. He also loved classical music and playing the piano. This is a dissonance hard to understand, though not an isolated case. Brutally cruel people can also be extremely intelligent and sensitive to beauty.

I present my tale in three parts. The first movement, to music by Steve Reich, shows a certain group in times of peace, carefree living, existence without danger. The second one, to a new composition by Prasqual, portrays man thrown into the midst of inhuman armed conflict. The third one, to music by Paweł Szymański, reflects on the effect that war has on people's lives.

The title *Nevermore...?* is a reference to an extraordinarily meaningful painting by Zdzisław Beksiński. My addition of an ellipsis and a question mark is intentional. My question is rhetorical, of course. After all, countless are the times that people have said: *Nevermore...*

Robert Bondara

OD CHOREOGRAFA

Śledząc przebieg I wojny światowej z dzisiejszej perspektywy, nie trudno zauważyć, że specyfika współczesnych konfliktów zbrojnych jest dziś zupełnie inna. Ciężąca mi świadomość, że ten okrutny przejaw ludzkiej egzystencji każdego dnia dotyka milionów istnień ludzkich, pchnęła mnie do realizacji bardzo osobistego spektaklu, który – mam taką nadzieję – raz jeszcze pobudzi wrażliwość widzów na problem wojny. W trosce o autentyczność spektaklu, kluczowym etapem mojej pracy stała się wnikliwa analiza dzisiejszych konfliktów zbrojnych, przedzieranie się przez wiele danych statystycznych i dostrzeganie kryjących się za nimi losów ludzi, których często wbrew ich woli porwał wir historii. Mimo moich wcześniejszych zainteresowań tą tematyką miałem świadomość, że tym razem będzie to ciężki i żmudny proces. Nie sądziłem jednak, że praca nad tym przedstawieniem okaże się dla mnie aż tak wstrząsającym doświadczeniem.

Szwedzki projekt naukowy Uppsala Conflict Data Program, który pieczołowicie odnotowuje zdarzenia o charakterze zbrojnym od 1945 roku, wyraźnie wskazuje na niebezpiecznie rosnący odsetek ofiar cywilnych w stosunku do personelu wojskowego. W I wojnie światowej cywile stanowili 20% wszystkich ofiar, a już w latach 70. i 80. XX wieku nawet 90%. Spostrzeżenie fotografa wojennego Jamesa Nachtweya, że „linie frontu współczesnych wojen nie przebiegają na odległych polach bitwy, ale wśród cywilów”, trafnie oddaje tę tendencję. Współczesne wojny nie oszczędzają absolutnie nikogo: ani kobiet, ani dzieci, które nie dość, że stają się ofiarami, to bywają żołnierkami; szacuje się, że obecnie na świecie walczy 250-300 tys. dzieci.

Specyfika współczesnych konfliktów ukazuje, jak bezużyteczne stały się klasyczne definicje odnoszące się do wojny. Konflikty międzynarodowe ustępują miejsca wewnętrznym, często pełnym przemocy i ludobójstwa. Ich stronami stają się niepaństwowe siły zbrojne, takie jak organizacje paramilitarne, grupy bojowników, terroryści, najemnicy, którzy często nie przestrzegają żadnych zasad.

Wiek XX i XXI przyniosły dodatkowo konflikty wywołane działalnością terrorystyczną, stające się przyczyną wojen, w których dochodzi do łamania praw człowieka i ograniczania swobód obywatelskich. Ostatnie stulecie to także czas eskalacji konfliktów etnicznych, które skutkują dramatycznymi konsekwencjami. Wystarczy przypomnieć wojnę w byłej Jugosławii czy ludobójstwo w Rwandzie, któremu świat przyglądał się biernie, a skandaliczna bezradność ONZ nie zapobiegła masakrze. Wiele z tych konfliktów to spuścizna po kolonializmie, który tworzył sztuczne granice, rozczłonkując grupy etniczne i zaostrzając historyczne podziały. Wojny separatystyczne, religijne, masowe migracje i wynikające z nich klęski humanitarne są codziennością dzisiejszego świata. Wdzierają się poprzez media do naszych domów i powszedniej, wzbudzając co najwyżej współczujące kiwanie głową.

To właśnie te barbarzyńskie przejawy naszej cywilizacji były bezpośrednią inspiracją każdej sceny mojego baletu. To losy zwykłych ludzi, sprowadzane często do wymiaru danych statystycznych, skłoniły mnie do zadawania pytań, które kiedyś stawiała Oriana Fallaci: „Kim my jesteśmy? Bezradnym stadem w rękach pasterza, raz szlachetnego, raz nikczemnego? Tworzywem, liśćmi niesionymi przez wiatr?”.

Kolejne sceny *Nevermore...*? składają się na ciąg luźno powiązanych ze sobą epizodów, gdzie każda z osób opowiada swoją historię. Postacią, której zdecydowałem się przypisać konkretną rolę jest tylko Warlord. Jednym z jego wzorców był dla mnie południowowietnamski generał Nguyen Ngoc Loan, uwieczniony na słynnym zdjęciu Eddiego Adamsa w chwili, gdy w biały dzień strzela na ulicy do bezbronnego jeńca. Generał Loan kochał różę, zawsze miał świeże kwiaty na biurku i czule je pielęgnował. Kochał też muzykę klasyczną i grę na fortepianie. To dysonans trudny do zrozumienia, ale nie odosobniony. Ludzie bestialsko okrutni bywają jednocześnie niezwykle inteligentni i wrażliwi na piękno.

Moją opowieść podzieliłem na trzy części. Pierwsza, do muzyki Steve’a Reicha, ukazuje pewną zbiorowość w warunkach pokoju, beztróskiego życia, egzystencji pozbawionej zagrożenia. Druga, do nowej kompozycji Praszuala, to obraz człowieka rzuconego w środek nieludzkiego konfliktu zbrojnego. Trzecia, do muzyki Pawła Szymańskiego, jest refleksją nad skutkami wojny w odniesieniu do życia ludzi.

Tytuł *Nevermore...*? nawiązuje do niezwykle wymownego obrazu Zdzisława Beksińskiego. Nie bez przyczyny dodałem jednak wielokropek i znak zapytania. Moje pytanie jest naturalnie retoryczne. Bo ileż to już razy powtarzano: Nigdy więcej...

Robert Bondara

Tancerz, choreograf i pedagog. Artysta Polskiego Baletu Narodowego. Absolwent Państwowej Szkoły Baletowej im. Feliksa Parnella w Łodzi oraz Uniwersytetu Muzycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie, z którym współpracuje obecnie jako wykładowca, a także Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Początkowo występował w łódzkim Teatrze Muzycznym, a następnie przeniósł się do Teatru Wielkiego w Poznaniu. W 2005 roku dołączył do Baletu Teatru Wielkiego - Opery Narodowej, obecnie Polskiego Baletu Narodowego, a w roku 2008 rozpoczął także współpracę z Warszawskim Teatrem Tańca Aleksandry Dziurosz. Jest laureatem II Nagrody (pierwszej nie przyznano) oraz Nagrody Specjalnej Towarzystwa im. Witolda Lutosławskiego w Ogólnopolskim Konkursie Choreograficznym im. Bronistawy Niżyńskiej w Warszawie (2008), Nagrody im. Jana Kiepury w kategorii Choreograf Roku w Polsce (2011) oraz finalistą XXVII Międzynarodowego Konkursu dla Choreografów w Hanowerze (2013). Uczestniczył w Warsztatach Choreograficznych Polskiego Baletu Narodowego, przygotowując balety *When You End and I Begin...* do muzyki Pawła Szymańskiego (praca włączona potem do repertuaru PBN), *The Garden's Gates* z muzyką Szabolcsa Esztényia oraz *8m68* do muzyki Amona Tobina. W 2011 roku był gościem bydgoskiej Opery Nova, dla której zrealizował swój pierwszy duży balet *Zniewolony umysł* z muzyką Philipa Glassa i Wojciecha Kilara, inspirowany esejem filozoficzno-politycznym Czesława Miłosza (Nagroda im. Jana Kiepury w kategorii Choreograf Roku). W tym samym roku stworzył dla Polskiego Baletu Narodowego kolejny autorski spektakl *Persona* do muzyki Aldony Nawrockiej, Arvo Pärta i Pawła Szymańskiego, a w 2013 roku odbyła się prapremiera jego spektaklu *Čiurlionis* z muzyką Giedriusa Kuprevičiusa, zrealizowanego na zaproszenie Litewskiego Narodowego Teatru Opery i Baletu w Wilnie. Zarówno *Zniewolony umysł*, jak i *Čiurlionis* pokazywane zostały potem gościnnie na scenie Teatru Wielkiego - Opery Narodowej. Jego choreografie były prezentowane m.in. na Ogólnopolskim Konkursie Baletowym w Gdańsku, Międzynarodowej Gali Gwiazd Baletu w Szczecinie, XLIII Międzynarodowym Festiwalu Tańca w Kuopio (Finlandia), podczas gali polsko-rosyjskiej w Teatrze Bolszoi (Moskwa), na scenie Den Nye Opera w Bergen (Norwegia), w ramach Dance Salad Festival w Houston (USA) oraz w programach festiwalowych II, III, IV, V i VI Dni Sztuki Tańca w Teatrze Wielkim - Operze Narodowej. W kwietniu 2014 roku, w ramach kolejnej edycji Warsztatów Choreograficznych Polskiego Baletu Narodowego (*Kreacje 6*), stworzył balet *Współczynnik przenikania* do muzyki Michała Jacaszka. Z kolei we wrześniu tego roku zrealizował dla Baletu Opery Wrocławskiej własne wersje choreograficzne *Ognistego ptaka* Igora Strawińskiego i *Cudownego mandaryna* Béli Bartóka, a w październiku - dla Instytutu Muzyki i Tańca - choreografię na potrzeby warsztatów Video Dance w ramach XIII edycji Międzynarodowego Festiwalu Tańca Współczesnego „Ciało/Umysł”. Autorski balet Roberta Bondary *Nevermore...?* stworzony na zamówienie Polskiego Baletu Narodowego to zarazem jego pierwsza praca zrealizowana specjalnie dla dużej sceny Teatru Wielkiego - Opery Narodowej. (fot. E. Krasucka)

ROBERT BONDARA

KONCEPCJA I CHOREOGRAFIA

STEVE REICH

MUZYKA

cje zamawiały u niego takie instytucje i festiwale, jak: Barbican Centre, Holland Festival, San Francisco Symphony, Rothko Chapel, Wiener Festwochen, teatr Hebbel (Berlin), Brooklyn Academy of Music dla Pata Metheny'ego; Spoleto Festival, Radio Zachodniemieckie, Settembre Musica, Fromm Music Foundation dla Richarda Stoltzmana, Saint Louis Symphony Orchestra, Betty Freeman dla Kronos Quartet i Festival d'Automne. A wykonują ją najlepsze orkiestry i zespoły całego świata, m.in. orkiestry symfoniczne Londynu, San Francisco i Bostonu (dyr. Michael Tilson Thomas), New York Philharmonic (dyr. Zubin Mehta), Ensemble Modern (dyr. Bradley Lubman), Ensemble Intercontemporain (dyr. David Robertson), London Sinfonietta (dyr. Markus Stenz i Martyn Brabbins), Theater of Voices (dyr. Paul Hillier), Schoenberg Ensemble (dyr. Reinbert de Leeuw), Brooklyn Philharmonic Orchestra (dyr. Robert Spano), Saint Louis Symphony (dyr. Leonard Slatkin), Los Angeles Philharmonic (dyr. Neal Stulberg), BBC Symphony (dyr. Peter Eötvös). Wielu choreografów stworzyło spektakle do jego muzyki, m.in.: Anne Teresa de Keersmaeker, Jiří Kylián, Jerome Robbins dla New York City Ballet, Laura Dean (*Impact*, za który ona i Reich otrzymali Besse Award), Eliot Feld, Alvin Ailey, Lar Lubovitch, Maurice Béjart, Lucinda Childs, Siobhan Davies i Richard Alton. (fot. Forum)

PRASQUAL

MUZYKA

kompozytor, architekt dźwięku, dyrygent, pianista. Studiował kompozycję, w tym elektroniczną, fortepian i dyrygenturę w Poznaniu u Grażyny Pstrokońskiej-Nawratil, a także w Kolonii i Düsseldorfie. Brał udział w kursach kompozytorskich u Briana Ferneyhough'a, Petera Eötvösa, Christiana Wolffa, Marka André i wielokrotnie u Karlheinz Stockhausena. Osobisty kontakt ze Stockhausenem i jego dziełami miał duży wpływ na myślenie PRASQUALA o muzyce. Pisał na zamówienie Opery Wrocławskiej, DeutschlandFunk w Kolonii, Teatru Wielkiego w Poznaniu, Städtische Bühnen Münster, Teatru Wielkiego - Opery Narodowej, Deutsche Kammerphilharmonie Bremen, Polskiego Teatru Tańca w Poznaniu oraz Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach. Główne obszary jego zainteresowań to dzieła sceniczne, muzyka mikrotonalna, elektroniczna i ruch muzyki w przestrzeni. Wszystkie te aspekty po raz pierwszy połączyły się w jego dziele scenicznym *Architektura światła*, trzeciej części projektu operowego *Orlando*. Stypendysta: Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (trzykrotnie), Kunststiftung NRW, Landu Dolnej Saksonii, DAAD, Deutsche Bank Stiftung w ramach Akademie Musiktheater Heute, Ernst-von-Siemens Musikstiftung i Deutscher Musikrat oraz ZAiKS-u (dwukrotnie). Laureat Medalu Młodej Sztuki przyznawanego przez „Głos Wielkopolski”. W 2012 roku spędził 6 miesięcy podczas rezydencji w Künstlerdorf Schöppingen, na 2015 otrzymał 9-miesięczną rezydencję w Künstlerhof Schreyahn, podczas której planuje pracować nad *Architekturą miłości* (druga część projektu *Orlando*). W 2013 roku w Cité des Utopies, w Saline Royale otwarto wystawę, na której zaprezentował szkice architektoniczne do piramidy 16 głośników, w której będzie zrealizowana pierwsza część projektu *Orlando: Architektura ciemności*. Również w 2013 roku był rezydentem festiwalu Ostrava New Music Days, w ramach którego wykonano jego utwór *Ymorh* na 22 muzyków i wystąpił podczas 9. Kölner Musiknacht, grając recital z utworami Bacha oraz własnymi. Ostatnie zrealizowane w Polsce projekty artysty to: *5 Śpiewów z kłatki* do tekstów Tadeusza Różewicza w Operze Wrocławskiej, *Architektura światła* do własnego tekstu (produkcja Polskiego Teatru Tańca i Akademii Muzycznej w Poznaniu), muzyka elektroniczna do baletu *Sześć skrzydeł aniołów* w choreografii Jacka Przybyłowicza w Teatrze Wielkim - Operze Narodowej według autorskiej koncepcji w sześcianie 8 grup głośników wokół publiczności oraz opera *Ophelia* do własnego libretta, zamówiona i prawykonalana przez Teatr Wielki w Poznaniu. Mieszka i pracuje w Kolonii. (fot. M. Baus)

Kompozytor. Jego twórcza droga wiedzie od wczesnych nagrań słownych *It's Gonna Rain* i *Come Out* do cyfrowej opery wideo *Three Tales* stworzonej razem z Beryl Koro. Urodził się w Nowym Jorku. Ukończył z wyróżnieniem studia filozoficzne na Cornell University, kompozycję pod kierunkiem Halla Overtona. Studiował też w Juilliard School of Music u Williama Bergsmy i Vincenta Persichettiego, w Mills College oraz grę na bębnach na Uniwersytecie Ghany w Akrze. W 1966 roku założył trzyosobowy zespół, który z czasem rozrósł się do 18 i więcej muzyków i z którym odbywał liczne tournée. Członek Amerykańskiej Akademii Sztuki i Literatury, Bawarskiej Akademii Sztuk Pięknych, Akademii im. F. Liszta w Budapeszcie, Szwedzkiej Królewskiej Akademii Muzycznej. Otrzymał wiele nagród, m.in.: dwukrotnie Grammy dla najlepszej kompozycji współczesnej (za *Different Trains* i *Music for 18 Musicians*), Nagrodę Schumana od Columbia University, Praemium Imperiale w dziedzinie muzyki uznawaną za odpowiednik Nagrody Nobla, Polar Music Prize, muzycznego Pulitzera za *Double Sextet*, a także francuskie odznaczenie Komandora Orderu Sztuki i Literatury, tytuł Kompozytora Roku magazynu „Musical America” i Doktorat Honoris Causa California Institute of the Arts. Wykładał w Dartmouth College w ramach Montgomery Fellowship, otrzymał też stypendium Chubb Fellowship Yale University. Kompozy-

tor, architekt dźwięku, dyrygent, pianista. Studiował kompozycję, w tym elektroniczną, fortepian i dyrygenturę w Poznaniu u Grażyny Pstrokońskiej-Nawratil, a także w Kolonii i Düsseldorfie. Brał udział w kursach kompozytorskich u Briana Ferneyhough'a, Petera Eötvösa, Christiana Wolffa, Marka André i wielokrotnie u Karlheinz Stockhausena. Osobisty kontakt ze Stockhausenem i jego dziełami miał duży wpływ na myślenie PRASQUALA o muzyce. Pisał na zamówienie Opery Wrocławskiej, DeutschlandFunk w Kolonii, Teatru Wielkiego w Poznaniu, Städtische Bühnen Münster, Teatru Wielkiego - Opery Narodowej, Deutsche Kammerphilharmonie Bremen, Polskiego Teatru Tańca w Poznaniu oraz Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach. Główne obszary jego zainteresowań to dzieła sceniczne, muzyka mikrotonalna, elektroniczna i ruch muzyki w przestrzeni. Wszystkie te aspekty po raz pierwszy połączyły się w jego dziele scenicznym *Architektura światła*, trzeciej części projektu operowego *Orlando*. Stypendysta: Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (trzykrotnie), Kunststiftung NRW, Landu Dolnej Saksonii, DAAD, Deutsche Bank Stiftung w ramach Akademie Musiktheater Heute, Ernst-von-Siemens Musikstiftung i Deutscher Musikrat oraz ZAiKS-u (dwukrotnie). Laureat Medalu Młodej Sztuki przyznawanego przez „Głos Wielkopolski”. W 2012 roku spędził 6 miesięcy podczas rezydencji

PAWEŁ SZYMAŃSKI

MUZYKA

the Looking Glass...I na orkiestrę kameralną (1987), *Through the Looking Glass...II* na taśmę magnetofonową (quadro; 1988), *A Study of Shade* na orkiestrę (1989; wersja na pełną orkiestrę – 1992), *A Kaleidoscope for M.C.E.* na wiolonczelę (1989, wersja na skrzypce solo 1997), *quasi una sinfonia* na orkiestrę kameralną (1990, wersja na pełną orkiestrę 2000), *Sixty-odd Pages* na orkiestrę (1991), *a due* na dwoje skrzypiec (1991), *Pięć utworów* na kwartet smyczkowy (1992), *Two studies* na orkiestrę (1992), *Miserere* na głosy i instrumenty (1993), *Trzy utwory* na trzy flety proste z akompaniamentem metronomu (1993), *Through the Looking Glass... III* na klawesyn solo (1994; wersja na klawesyn i kwartet smyczkowy 1994), *Koncert* na fortepian i orkiestrę (1994), *Bagatelle fur A.W.* na skrzypce, klarnet, saksofon tenorowy i fortepian (1995), *SONAT(IN)A* na fortepian (1995), *In Paradisum deducant te Angeli...* motet na chór męski (1995), *Dwie melodie* na fortepian (1995), *Recalling a Serenade* na klarnet, dwoje skrzypiec, altówkę i wiolonczelę (1996), *Film Music* na orkiestrę (1996), *Fotografia z przyjęcia urodzinowego (Kwartet Śląski z cieniem Bartóka)* na kwartet smyczkowy (1998), *Viderunt omnes fines terrae* na chór chłopięcy i zespół (1998), *Preludium i Fuga* na fortepian (2000) *Trzy pieśni do słów Trakla* na sopran i orkiestrę kameralną (2002; wersja na sopran i fortepian 2002, wersja na alt i fortepian 2004), *Chlorophaenhylohydroxypiperidino fluorobutyrophaenon* na zespół kameralny i inne dźwięki (2002), *Compartment 2, Car 7* na wibrafon, skrzypce, altówkę i wiolonczelę (2003), *Concerto a 4* na klarnet, puzon, wiolonczelę i fortepian (2004), *Singletrack* na fortepian (2005), *Qudsja Zaher* opera w dwóch aktach (2005), *Gigue* na wiolonczelę solo (2006), *Ceci n'est pas une ouverture* na orkiestrę (2007), *.Eals(Oomsu)* na orkiestrę (2009), *a piu corde* na harfy i fortepian (2010), *ΦΥΛΑΚΤΗΡΙΟΝ (PHYLAKTERION)* na szesnastcie głosów i instrumenty perkusyjne (2011), *Cztery tańce heweliańskie* na organy i dwa pozytywki (2011), *Sostenuto* na orkiestrę (2012), *Cztery utwory* na kwartet smyczkowy (2013), *Epilog* na orkiestrę kameralną (2013), *Dissociative counterpoint disorder* na klawesyn (2014). (fot. arch. TW-ON)

KATARZYNA BOJARYN

SOLO NA PERKUSJI

Absolwentka Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie (Filia w Białymstoku) w klasie Henryka Mikołajczyka. Brała udział w licznych kursach perkusyjnych w Warszawie, Bydgoszczy, Koszalinie, Bad Muskau i Żaganie. Obecnie jest muzykiem orkiestry Teatru Wielkiego - Opery Narodowej. Współpracuje również z wieloma znakomitymi orkiestrami, jak Sinfonia Varsovia i Polska Orkiestra Radiowa, a także z Filharmonią Narodową oraz Operą i Filharmonią Podlaską. (fot. arch. artystki)

JAN SMOCZYŃSKI

SOLO NA PERKUSJI

Pochodzi z Warszawy. Edukację muzyczną rozpoczął w wieku 5 lat. Studia magisterskie z wynikiem celującym ukończył w klasie perkusji prof. Edwarda Iwickiego w Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie (2003). Jest także absolwentem studiów podyplomowych w klasie prof. Stanisława Skocznińskiego (2004). Uczestnik wielu kursów mistrzowskich oraz konkursów ogólnopolskich i międzynarodowych. Od 2005 roku prowadzi działalność pedagogiczną, a od 2006 roku jest muzykiem Teatru Wielkiego - Opery Narodowej. Współpracuje z wybitnymi orkiestrami, m.in.: Filharmonią Narodową, Sinfonią Varsovią i Polską Orkiestrą Radiową. (fot. arch. artysty)

BORIS KUDLIČKA

SCENOGRAFIA

Scenograf i designer. Absolwent Katedry Projektowania Scenografii i Kostiumu Akademii Sztuk Pięknych w Bratystawie (1996). Naukę kontynuował w Akademii Sztuk Pięknych w holenderskim Groningen. W 1995 roku jako asystent Andrzeja Kreutz Majewskiego rozpoczął współpracę z Teatrem Wielkim - Operą Narodową. Od 1996 roku samodzielnie tworzy scenografie, przede wszystkim do spektakli operowych. Współpracuje z czołowymi europejskimi reżyserami. Od 1999 roku wspólnie z Mariuszem Trelińskim zrealizował kilkanaście spektakli operowych: *Madame Butterfly*, *Króla Rogera*, *Otella*, *Don Giovanniego*, *Oniegina*, *Damę pikową*, *Andreę Chénier*, *La Bohème*, *Orfeusza i Eurydykę*, *Borysa Godunowa*, *Jolantę*, *Aleka*, *Traviatę*, *Turandot*, *Latającego Holendra*, *Manon Lescaut*, *Zamek Sinobrodego* – głównie dla Teatru Wielkiego - Opery Narodowej, a także dla innych czołowych scen operowych na świecie (m. in. w Berlinie, Moskwie, Sankt Petersburgu, Waszyngtonie, Los Angeles, Tel Awiwie, Bratystawie i Walencji). Spektakle te prezentowane były także podczas festi-

wali operowych w Edynburgu, Hongkongu i Tokio. Z reżyserem Dalem Duisingiem współpracował przy realizacjach: *Podróży do Reims* Rossiniego, *Gwałtu na Lukrecji* Brittena i *Opowieści Hoffmanna* Offenbacha (Opera we Frankfurcie), *Medei* Cherubini i *Pasji św. Jana* (Reiseopera w Enschede), *Jasia i Matgosi* Humperdincka (Berno) oraz *L'étoile* Chabrier (Staatsoper Berlin). Spektaklem *Śmierć w Wenecji* rozpoczęła się jego współpraca z Keithem Warnerem, której efektem były produkcje: *Króla Leara* Reimanna i *Burzy Adésa* (Frankfurt), *Simona Boccanegry* Verdiego (Strasburg), *Wesela Figara* Mozarta (Warszawa, TW-ON), *Tannhäusera* Wagnera (Strasburg) i *Diabłów z Loudun* Pendereckiego (Kopenhaga, Warszawa). Dla japońskiego reżysera Amona Miyamoto stworzył scenografie do: *Złotej pagody* Mishimy i *Hoichi* w Kanagawa Arts Center w Jokohamie oraz do *Czarodziejskiego fletu* Mozarta (Linz). Zainteresowania zawodowe Borisa Kudlički nie ograniczają się tylko do opery. Projektuje również dekoracje filmowe, teatralne i koncertowe. Wspólnie z Andrzejem Kreutz Majewskim stworzyli polski pawilon na Expo 2000 w Hanowerze oraz wnętrze polskiego pawilonu na Expo 2010 w Szanghaju (we współpracy z pracownią architektoniczną WWAA). Ważne miejsce w jego twórczości zajmuje również działalność wystawiennicza. Jest laureatem wielu nagród i wyróżnień. W 2005 roku Instytut Teatralny przyznał mu nagrodę za scenografię do przedstawienia *Ryszard II* w Teatrze Narodowym. W 2006 roku został odznaczony przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Brązowym Medalem „Zastępy Kultury i Dziedzictwa Narodowego Gloria Artis”. Dwukrotnie uhonorowano go słowacką nagrodą teatralną Dosky. Na Praskim Quadriennale 2007 zdobył Złoty Medal. Był generalnym komisarzem Praskiego Quadriennale 2011. Jest wykładowcą na Wydziale Scenografii Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie (od 2011). W 2014 roku w praskim Národnim Divadle odbyła się premiera *Salome* R. Straussa w reżyserii Mariusza Trelińskiego, do której Kudlička stworzył scenografię. Spektakl jest koprodukcją czeskiej sceny i Teatru Wielkiego - Opery Narodowej. (fot. J. Mazurek)

JULIA SKRZYNECKA

KOSTIUMY

Scenografka i autorka kostiumów. Ukończyła z wyróżnieniem Katedrę Scenografii na warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych. Jest autorką scenografii i kostiumów do ponad 30 spektakli. Współpracowała z Operą Nova w Bydgoszczy, Operą Wrocławską, Teatrem Muzycznym w Gdyni, Powszechnym w Radomiu, Muzycznym w Poznaniu, Polskim w Bielsku - Białej, Śląskim w Katowicach, Centrum Sztuk Wizualnych i Performatywnych w Mińsku, Litewskim Narodowym Teatrem Opery i Baletu oraz z teatrami warszawskimi: Teatrem Wielkim - Operą Narodową, Polskim, Powszechnym, Nowym, Współczesnym, Ateneum, Syreną, Teatrem Warszawy oraz z Grupą Artystyczną Teraz Poliż. Pracowała także przy produkcjach filmowych takich jak *Pomyłka Marty Ogrodzińskiej*, *Feliks*, *Net* i *Nika oraz teoretycznie możliwa katastrofa* Wiktora Skrzyneckiego oraz *Katyń* Andrzeja Wajdy. W 2011 roku otrzymała nagrodę w plebiscycie publiczności Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie za scenografię do *Czarnoksiężnika z krainy Oz* w reżyserii Jarosława Kiliana, a w 2012 nagrodę im. Teresy Roszkowskiej dla młodego scenografa przyznawaną przez Polski Ośrodek Międzynarodowego Instytutu Teatralnego (ITI-UNESCO) oraz Fundację im. Leona Schillera. (Fot. arch. TW-ON)

MACIEJ IGIELSKI

ŚWIATŁA

Reżyser światel. Od 1990 roku związany jest z Teatrem Wielkim - Operą Narodową, gdzie projektuje oświetlenie do spektakli operowych i baletowych. Jego ważniejsze realizacje na naszych scenach to: *Święta wiosna* w reżyserii Krzysztofa Zaleskiego, *La bohème* Pucciniego w inscenizacji Mariusza Trelińskiego, *Harnasie* Szymanowskiego w choreografii Emila Wesotowskiego, *W krainie czarodziejskiego fletu* w reżyserii Beaty Redo-Dobber, *Mandragora* Szymanowskiego w inscenizacji Michała Znanieckiego, *W poszukiwaniu kolorów* w choreografii Jacka Tyskiego, *Persona* w choreografii Roberta Bondary oraz *Adagio & Scherzo* w choreografii Krzysztofa Pastora. Pracował gościnnie dla Opery Nova w Bydgoszczy, reżyserując światła do przedstawień baletowych: *Zniewolony umysł* w choreografii Roberta Bondary i *Sen nocy letniej* w choreografii Karola Urbańskiego oraz operowych: *Rusalka* Dvořaka w reżyserii Kristine Wuss oraz *Halka* Moniuszki i *Rigoletto* Verdiego w reżyserii Natalii Babińskiej; a także dla Kieleckiego Teatru Tańca przy spektaklu *Zdarzyło się w Jeruzalem* w choreografii Elżbiety Szlufik-Pańtak i Grzegorza Pańtaka. W 2013 roku gościł w Litewskim Narodowym Teatrze Opery i Baletu w Wilnie, gdzie oświetlił nowe przedstawienie baletowe *Čiurlionis* w choreografii Roberta Bondary. Zapraszany jest również przez warszawskie teatry dramatyczne, dla których projektował światła do: *Kocham O'Keeffe* w reżyserii Krzysztofa Kolbergera (Teatr Bajka), *Matematyka miłości* w reżyserii Alicji Albrecht (Teatr Buffo), *Łysa śpiewaczka* Ionesco w reżyserii Macieja Prusa (Teatr Narodowy), *Balladyna* Słowackiego w reżyserii Natalii Babińskiej i musical *Zorba* w inscenizacji Witolda Mazurkiewicza, a także do *Sindbada żeglarza* w opracowaniu Jarosława Kiljana w Teatrze Muzycznym w Gdyni. Był reżyserem światel koncertu *10 łatwych utworów na fortepian* Zbigniewa Preisnera (1999) oraz koncertu jubileuszowego *Gniezno 2000*. Projektował oświetlenie pawilonu polskiego na EXPO 2000 w Hanowerze, Gali tańca w ramach X Festiwalu Tańca w Kielcach (2010) oraz wystawy Warszawa w budowie (WWB4) w Muzeum Sztuki Nowoczesnej (2012). (fot. H. Kicmał)

Robert Bondara podczas prób / during rehearsals

